

Narzędzie pracy socjalnej nr 11
Wywiad z rodziną z dziećmi¹

Przeznaczenie narzędzia:

Etap I (1b) – Ocena / Diagnoza (Pogłębienie wiedzy o sytuacji związanej z problemem osoby/ rodziny)

Zastosowanie narzędzia: *obligatoryjne*

Rodzaj narzędzia: *specjalistyczne*

Wypełnia: *pracownik socjalny z Klientem*

Sygnatura: *OS_RzD_11*

1. Dane osobowe rodziców/opiekunów dzieci (właściwe podkreślić)

1.1. Kobieta

- Imię i nazwisko _____
- Data urodzenia _____
- Stan cywilny _____
- Wykształcenie _____
- Wykonywany zawód _____
- Miejsce pracy _____
- Uzyskiwany dochód netto _____
- Stan zdrowia _____

1.2. Mężczyzna

- Imię i nazwisko _____
- Data urodzenia _____
- Stan cywilny _____
- Wykształcenie _____
- Wykonywany zawód _____
- Miejsce pracy _____
- Uzyskiwany dochód netto _____
- Stan zdrowia _____

2. Status rodziny

- - rodzina pełna (małżeństwo / konkubinaty)
- - rodzina pieczy zastępczej (spokrewniona / niespokrewniona / niespokrewniona zawodowa)
- - rodzina niepełna
- - rodzina wielodzietna (3 i więcej dzieci)

3. Sytuacja prawna rodziców/opiekunów wobec dzieci

- pełne prawa rodzicielskie
- ograniczone prawa rodzicielskie – którego z rodziców/opiekunów i wobec którego dziecka _____
- ograniczone prawa rodzicielskie – którego z rodziców/opiekunów i wobec którego dziecka _____

¹ Narzędzie zostało opracowane przez Zespół ds. narzędzi pracy socjalnej, w opracowywaniu wykorzystano prace Zespołu ds. rodziny z dziećmi

4. Dzieci pozostające pod opieką rodziców/opiekunów

Lp.	Imię i nazwisko	Data urodzenia	Przedszkole, szkoła, inna placówka	Dane kontaktowe wychowawcy	Dane kontaktowe pedagoga	Przychodnia /lekarz rodzinny do której/którego zapisane jest dziecko/poradnia specjalistyczna (jaka?)

5. Dzieci nie pozostające pod opieką rodziców/opiekunów

Lp.	Imię i nazwisko	Data urodzenia	Przedszkole, szkoła, inna placówka	Dane kontaktowe wychowawcy	Dane kontaktowe pedagoga	Miejsce pobytu dziecka Powód nie pozostawania pod opieką

6. Sytuacja rodziny

6.1. Jak radzi sobie Pani/Pan (Państwo) z prowadzeniem gospodarstwa domowego?

/np. praniem, sprząaniem, robieniem zakupów, przygotowywaniem posiłków itp. – jak postrzega swoje umiejętności w tym zakresie, czy ma jakieś trudności/

6.2. W jaki sposób Pani/Pan (Państwo) gospodarujecie budżetem domowym?

Kto podejmuje decyzje dot. budżetu domowego np. kto robi opłaty, zakupy itp?

Jak postrzega Pani/Pan (Państwo) swoje umiejętności w tym zakresie?

6.3. Jak w rodzinie podzielone są obowiązki domowe? Kto czym się zajmuje?

6.4. Czy występują jakieś trudności w rodzinie – jeżeli tak, to jakie są ich przyczyny i jak wpływają na funkcjonowanie rodziny?

6.5. W jaki sposób radzi sobie Pani/Pan (Państwo) z występującymi trudnościami?

6.6. Proszę opisać ostatnią trudną sytuację i sposób jej rozwiązania?

/co to była za sytuacja, kiedy miała miejsce, kto włączył się w jej rozwiązanie, czy ktoś przejął odpowiedzialność za jej rozwiązanie, jak ostatecznie ją rozwiązano/

6.7. W jaki sposób można rozwiązać trudności występujące w rodzinie?

Kto powinien w tym uczestniczyć?

Na czym i jaką pomoc rodzina może liczyć w środowisku zamieszkania?

6.8. Czy zdarzało się P. podejmować działania na rzecz środowiska w którym P. mieszka – kiedy i jakie?

/pomoc przy organizacji różnych uroczystości w szkole do której uczęszcza(ją) dziecko/dzieci, działalność w radzie rodziców w przedszkolu lub szkole, działalność rady osiedla, dbanie w szczególności o otoczenie na osiedlu, pomoc w organizacji festynów osiedlowych, inicjowanie pomocy sąsiedzkiej, inne/

6.9. Jakie są P. plany i marzenia dotyczące przyszłości dzieci i całej rodziny?

Co P. robi by te plany i marzenia zrealizować?

/proszę wskazać możliwie najwięcej informacji o planach i oczekiwaniach rodziców dotyczących przyszłości oraz wszelkich działań służących ich realizacji/

---

7. Sytuacja dziecka/dzieci w rodzinie

7.1. Jaka jest sytuacja opiekuńczo-wychowawcza dzieci?

/sukcesy w nauce i trudności z nauką, kto pomaga dzieciom w nauce, uzdolnienia i zainteresowania dzieci i formy ich rozwijania, stosowane metody wychowawcze, sukcesy i trudności w tym zakresie, kto pomaga, inne/

**7.2. Czy dziecko/dzieci chętnie uczęszcza/ją do szkoły?
Czy dziecko/dzieci jest(sa) lubiane w swojej klasie przez rówieśników?**

**7.3. Czy zna Pani/Pan koleżanki, kolegów dziecka/dzieci?
Jak często dziecko/dzieci zaprasza/ją rówieśników do domu? Jeśli nie zapraszają to z jakiego powodu?**

7.4. Jakie zainteresowania ma Pani/Pana dziecko/dzieci?

7.5. Jakie hobby, pasję realizuje/ją bądź chciałby/by realizować Pani/Pana dziecko/dzieci?

7.6. W jaki sposób i gdzie najchętniej Pani/Pana dziecko/dzieci spędza/ją czas po lekcjach?

**7.7. Na ile Pani/Pana sytuacja materialna pozwala na wspólne wyjścia z dzieckiem/dziećmi?
*/np. do kina, teatru, na basen, lodowisko?/***

7.8. Czy akceptuje P. dziecko/dzieci takim/i jaki jest (sa), niezależnie od tego co zrobiło(ły)?

7.9. W jaki sposób pokazuje P. dziecku/dzieciom, że jest (są) akceptowane?

**7.10. Jak planuje i spędza Pani/Pan (Państwo) czas wolny z dzieckiem/dziećmi?
Co najczęściej robicie kiedy spędzacie czas razem?**

7.11. Do kogo zazwyczaj zwraca się dziecko/dzieci gdy ma/ją jakiś problem, potrzebuje/ją rady, pomocy?

**7.12. Kto Pani/Pana zdaniem jest autorytetem dla dziecka/dzieci i dlaczego?
/czy jest to osoba z rodziny, otoczenia dziecka, czy też idol lub postać literacka, filmowa/**

**7.13. Czy zdarzyło się, że P. dziecko/dzieci piło(ły) alkohol?
Jeśli tak, to w jakich okolicznościach?
Jaka była P. reakcja na stan upojenia alkoholowego dziecka/dzieci?**

**7.14. Czy dziecko próbowało kiedyś zażywać narkotyków lub , lub substancji odurzających? /jeżeli tak,
to jakie były to substancje, czy była to pojedyncza próba, czy są w otoczeniu dziecka osoby, które
proponują lub zachęcają do zażywania narkotyków – jaka była P. reakcja na taki incydent/**

INSTRUKCJA

1. Cel narzędzia

- Opis i analiza sytuacji rodziny jako całości oraz szczególne uwzględnienie sytuacji dzieci w rodzinie.

2. Grupa docelowa

- Narzędzie stosowane wobec rodziców/opiekunów mających na wychowaniu dziecko / dzieci.

3. Sposób wykorzystania

a) okoliczności w jakich stosuje się narzędzie

- Wywiad z rodziną z dziećmi przeprowadza **obligatoryjnie** się po wcześniej przeprowadzonym Wywiadzie – rozpoznaniu sytuacji, jeżeli w jego trakcie rozpoznano, że Klient (rodzic lub rodzice) ma trudności opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi lub pracownik socjalny podejrzewa takie trudności.
- Wywiad przeprowadza się na początku pracy z rodziną. Aktualizacja wywiadu zależy od decyzji pracownika socjalnego. Wskazane jest jednak skorzystać z niej zawsze wtedy gdy nastąpiła istotna zmiana w sytuacji rodzinnej lub innej ale mającej związek z sytuacją rodzinną. Porównanie danych z dwóch wywiadów przeprowadzonych w dłuższym odstępie czasu (np. po roku) może stanowić materiał istotny dla pracy socjalnej z rodziną.

b) zastosowanie pytań

- Odpowiedzi na zadane pytania w narzędziu mają dostarczyć dogłębnej wiedzy o rodzinie z dziećmi, jej kondycji psychofizycznej, kompetencji wychowawczych. Brak odpowiedzi na zadane pytania uświadamia rodzicom / opiekunom ważne sfery życia, relacji, współpracy, umiejętności wychowawczych i radzenia sobie w prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- Narzędzie bada relacje rodzinne: z rodzicami, rodzeństwem, dziećmi, dalszą rodziną oraz poza rodziną : towarzyskie, zawodowe, w powiązaniu z miejscem zamieszkania, wpływu otoczenia na funkcjonowanie rodziny, wskazania osób i instytucji znaczących dla rodziny.
- Poza standardowym działaniem pracownika socjalnego w zakresie diagnozy sytuacji rodziny z dziećmi należy określić specyficzne jej obszary. Dotyczą one:
  - o komunikacji w rodzinie – ma ona wpływ na wszystkie aspekty funkcjonowania rodziny, a także na rozwój dziecka i funkcjonowanie dorosłych - sposób odnoszenia się do siebie poszczególnych członków rodziny, interakcje, metody wychowawcze, kontakty i relacje z członkami dalszej rodziny;
  - o codziennego życia rodziny - centralnymi punktami są: prowadzenie domu (obowiązki poszczególnych domowników), gospodarowanie budżetem, higiena, żywienie i wychowanie dzieci.;
  - o rozwoju dzieci – stanu fizycznego, zdrowotnego, emocjonalnego, edukacji szkolnej, udziału w zajęciach pozalekcyjnych (zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze, świetlice, placówki wsparcia dziennego);
  - o rozwoju rodziców – uzależnienia, kryzysy emocjonalne, poczucie wartości, samoocena, kwalifikacje, motywacja do zmian, do podjęcia pracy;
  - o rozwoju stosunków społecznych – wsparcie środowiskowe, udział rodziny w różnych formach życia sąsiedzkiego i społecznego.
- Bezradność jest to dysfunkcja rodziny polegająca na niemożność zabezpieczenia podstawowych potrzeb jej członków. Bezradność w sprawach opiekuńczych przejawia się w:
  - o zaniedbywanie dziecka lub innej osoby wymagającej opieki (należy odróżnić zaniedbywanie dziecka, które może być przemocą wobec dziecka od bezradności w sprawach opiekuńczych),
  - o braku dbałości o czystość dziecka, jego wygląd,
  - o nieodpowiedni ubiór dostosowany do pory roku, brak kontroli nad dzieckiem,
  - o pozostawianie bez opieki,
  - o braku zainteresowania osiągnięciami / problemami np. szkolnymi dziecka,
  - o zaniedbywaniu podstawowych potrzeb materialnych dziecka,
  - o nieodpowiednie żywienie dziecka,
  - o nie zapewnieniu miejsca do snu, nauki i wypoczynku,
  - o braku wyposażenia do nauki i w szkole.
- Bezradność w sprawach wychowawczych przejawia się we wszelkiego rodzaju nieposłuszeństwie dziecka, jego braku zdyscyplinowania, aroganckim zachowaniu, braku szacunku dla rodziców i nauczycieli, konfliktowym współżyciu z rówieśnikami jak i kłamstwach, ucieczkach z domu, wagarach, niszczeniu mienia społecznego, niepowodzeniach szkolnych, piciu alkoholu, narkotyzowaniu się paleniu tytoniu, wiązaniem się z grupami tzw. marginesu społecznego. Ale także może być konsekwencją m.in.:
  - o niezaspokajania potrzeb emocjonalnych dziecka w rodzinie,
  - o nieadekwatnego wymagania wobec dziecka w stosunku do jego wieku,
  - o stosowania przemocy,
  - o braku respektowania podstawowych zasad współżycia społecznego,
  - o braku możliwości uczestnictwa w środowisku rówieśników,
  - o braku umiejętności rodziców w zagospodarowaniu czasu wolnego dziecka
  - o braku możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym (kino, teatr, koła zainteresowań).
  - o stosowania nieodpowiednich metod wychowawczych przez rodziców,

c) na co warto zwrócić uwagę

- Zdrowa rodzina powinna być naturalnym systemem wsparcia. Rola pracownika socjalnego opiera się na zdiagnozowaniu rodziny i występujących w niej dysfunkcji, aż do podjęcia współpracy. Istotna jest znajomość rodzinnych uwarunkowań osobowości i funkcjonowania tych jednostek, którym należy pomóc.

nie tylko w sferze materialnej. Dlatego też bardzo istotnym elementem pracy socjalnej z rodziną z dziećmi jest posiadanie wiedzy o zasobach środowiska rodzinnego i lokalnego, które powinny być rozpoznane:

- o zasoby rodzinne (krewni), tj. możliwości uzyskania wszelkiej pomocy nie tylko materialnej, ale też innego wsparcia, np. w formie opieki nad dziećmi, spędzania wakacji u rodziny, zabezpieczenia dzieci w sytuacji kryzysu w domu rodzinnym oraz wzmacnianie i wsparcie emocjonalne w trudnych sytuacjach
- o możliwości pomocy i wsparcia bezpośrednio w środowisku zamieszkania – pomoc sąsiedzka, np. zrobienie zakupów, odprowadzenie dziecka do szkoły lub przedszkola, zaopiekowanie się dziećmi w sytuacji załatwienia koniecznych spraw;
- o lokalną infrastrukturę, tj. instytucje i organizacje pozarządowe, z których usług rodzina z dziećmi korzysta lub może skorzystać rodzina.

d) informacje dodatkowe

- Przed wywiadem należy poinformować Klienta o konieczności jego przeprowadzenia oraz o celu tego wywiadu.
- Klient jest podmiotem postępowania metodycznego pracownika socjalnego i to on odpowiada na pytania zawarte w wywiadzie.
- **Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań są spisywane samodzielnie przez pracownika socjalnego tzn. po wywiadzie i bez udziału Klienta. Odnoszą się tylko do tego, jakie techniki diagnostyczne planuje jeszcze zastosować/ wykorzystać pracownik socjalny w pracy z Klientem przed przejściem do kolejnego etapu lub podetapu metodycznego postępowania (a więc także jakie narzędzia pracy socjalnej chce wykorzystać), lub że wspólnie z Klientem przechodzą już do kolejnego podetapu metodycznego postępowania oceny/ diagnozy (1c) bez potrzeby pogłębienia informacji o problemie klienta przy użyciu fakultatywnych narzędzi specjalistycznych (przynajmniej w danym momencie). Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań nie są oceną sytuacji dokonywaną przez pracownika bez udziału klienta, gdyż ocena sytuacji następuje wspólnie z wykorzystaniem narzędzia *Diagnoza – ocena sytuacji*.**